

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ**

**ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО
ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали II Міжнародної
науково-практичної конференції**

11-12 листопада 2021 року

Київ 2021

Таблиця 2.

Динаміка використання відходів за 2018–2020 роки

№ з/п	Показник	2018	2019	2020
1	Обсяги утворення відходів, т	484,7	553,0	886,2
2	Обсяги використання відходів, т	84,9	52,5	43,7
3	Рівень використання, %	17,52	9,49	4,93

Список використаних джерел

1. Виговська Г.П., Гільбран С.В. Оцінка техніко-екологічного стану об'єктів інфраструктури щодо поводження із твердими побутовими відходами (ТПВ). *Екологічні науки*. 2020. № 2(29). Т. 1. С.159-163.

2. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/zhkh/terretory/stan-sfery-povodzhennya-z-pobutovymy-vi/>.

3. Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області в 2020 році. Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.ecorivne.gov.ua/tmp/Rivnenska_dopovid_2020.pdf

Волонтир А.В.*асистент**Черкаський державний технологічний університет**м. Черкаси***Ротте С.В.***к.т.н., доц.**Черкаський державний технологічний університет**м. Черкаси***АГРОХІМІЧНА ПАСПОРТИЗАЦІЯ ЗЕМЕЛЬ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ**

Ґрунтовий покрив є одним з основних компонентів довкілля, що виконує життєво важливі біосферні функції, а родючість – основною і найціннішою його властивістю. Ґрунти регулюють якість поверхневих і підземних вод, склад атмосферного повітря, є середовищем перебування більшості живих організмів на поверхні суші, забезпечують сприятливі умови для життя і діяльності людини, є основним джерелом виробництва с/г продукції.

Господарська діяльність людини є домінуючим фактором у трансформації ґрунтів. Тому найважливішою умовою збереження біосфери, нормального рослинного покриву і продуктивності сільського

господарства є постійна турбота про охорону ґрунту, здійснення заходів з підвищення родючості.

Висока продуктивність землеробства можлива лише при комплексному контролі за станом ґрунтів і недопущенні їх деградації. Виконання цього завдання можливе за умови постійно діючого моніторингу земель, основою якого є контроль за станом ґрунтового покриву земель с/г призначення.

Системний моніторинг ґрунтів с/г призначення є елементом загальнодержавного моніторингу навколишнього середовища. Цей моніторинг ґрунтів на землях с/г призначення здійснюється у вигляді: агрохімічного обстеження ґрунтів; контролю змін якісного стану ґрунтів; агрохімічної паспортизації земельних ділянок. Ця ж норма зазначена в статті 54 Закону України «Про охорону земель» та відповідно до статті 5 Земельного кодексу України одним із принципів, на яких будується земельне законодавство є забезпечення раціонального використання та охорони земель.

Згідно з частиною четвертою статті 37 Закону України «Про охорону земель» з метою здійснення контролю за динамікою родючості ґрунтів систематично проводиться їх агрохімічне обстеження, видаються агрохімічні паспорти, в яких фіксується початкові та поточні рівні забезпечення поживними речовинами ґрунтів і рівні їх забруднення.

Відповідно до пункту 1.2. Порядку, агрохімічний паспорт поля, земельної ділянки – це документ, що містить дані щодо агрохімічної характеристики ґрунтів і стану їх забруднення токсичними речовинами та радіонуклідами.

Оцінка якості земельної ділянки здійснюється на основі проведеної агрохімічної паспортизації земель с/г призначення, результати досліджень якої зафіксовані в агрохімічному паспорті поля, земельної ділянки.

Обстеження земель с/г призначення проводиться з метою визначення показників якісного стану ґрунту, їх зміни внаслідок господарської діяльності, оцінювання ґрунту, обліку, розробки пропозицій і заходів щодо охорони, збереження та відтворення родючості ґрунтів, ефективного використання мінеральних, органічних добрив, хімічних меліорантів та створення на цій основі умов для забезпечення державного контролю у сфері охорони родючості ґрунтів. За матеріалами обстеження земель с/г призначення на замовлення землекористувачів та землевласників здійснюється їх агрохімічна паспортизація.

Такі обстеження земель с/г призначення використовують у процесі регулювання земельних відносин під час: здійснення контролю за станом родючості ґрунтів; зміни землевласника або землекористувача; запровадження механізмів економічного стимулювання заходів щодо підвищення родючості ґрунтів; проведення сертифікації земель (ґрунтів)

с/г призначення та віднесення сертифікованої земельної ділянки до категорії якості.

Обстеження земель с/г призначення включає декілька етапів: підготовчий, польовий, лабораторний і камеральний. У свою чергу підготовчий етап включає: вибір об'єкта (господарства, земельної ділянки), підготовка та опрацювання відповідного картографічного матеріалу; польовий – відбір ґрунтових проб і координат; лабораторний – підготовка та аналіз ґрунтових проб; камеральний – обробка результатів аналізів, формування електронної бази даних, складання картограм, виготовлення агрохімічного паспорту.

Агрохімічна паспортизація орних земель здійснюється через кожні 5 років, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень через кожні 5-10 років і є обов'язковою для всіх землевласників та землекористувачів. Суцільне ґрунтове обстеження проводиться через кожні 20 років.

Так, пунктом 1.6. Порядку передбачено, що відомості агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки використовуються в процесі регулювання земельних відносин при: передачі у власність або наданні в користування, в тому числі в оренду, земельної ділянки; зміні власника земельної ділянки або землекористувача; проведенні грошової оцінки земель; визначенні розмірів плати за землю; здійсненні контролю за станом родючості ґрунтів.

Агрохімічний паспорт поля, земельної ділянки є засобом планування заходів щодо відтворення родючості ґрунтів та підвищення урожайності с/г культур, коригування агротехнологій і сівозмін, проведення еколого-агрохімічного районування (зонування) території, моніторингу земель та ґрунтів, визначення сировинних зон для вирощування с/г продукції для виготовлення продуктів дитячого та дієтичного харчування та придатності для ведення органічного землеробства, розроблення рекомендацій щодо раціонального та екологічно безпечного застосування агрохімікатів та в інших випадках, передбачених законодавством.

Відповідно до пункту 3.1. Порядку агрохімічний паспорт поля, земельної ділянки видається у двох примірниках, один з яких зберігається у землевласника або землекористувача, а інший — в центральному органі виконавчої влади з питань формування та забезпечення реалізації державної аграрної політики.

Відповідно до наказу Мінагрополітики України від 20.03.2013р. №198 «Про перейменування та затвердження нової редакції Положення про державну установу «Інститут охорони ґрунтів України» проведення агрохімічної паспортизації земель покладено на державну установу «Інститут охорони ґрунтів України» та обласні філії.

Виходячи з вищевикладеного, в рамках чинного земельного законодавства агрохімічна паспортизація орних земель є обов'язковою для всіх землевласників та землекористувачів.

Однак, покладення на громадянина, зацікавленого у приватизації земельної ділянки, обов'язку проведення агрохімічної паспортизації земельної ділянки, суперечить змісту положень статей 116, 118, 186 ЗК України, Закону України "Про землеустрій". Про це повідомляє Судова влада України. На цьому наголосив Верховний Суд у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду у справі №287/587/16-ц.

ВС зауважив, що агрохімічний паспорт земельної ділянки є результатом агрохімічної паспортизації всіх земель с/г призначення, яка проводиться з метою державного контролю за зміною показників родючості, забруднення ґрунтів токсичними речовинами і радіонуклідами, раціонального використання земель с/г призначення. Отже, агрохімічний паспорт не належить до переліку документів, які подаються в обов'язковому порядку при відведенні земельних ділянок у власність.

Порядок набуття у власність земельної ділянки для ведення особистого селянського господарства, визначений ЗК України, Законом України "Про землеустрій", не встановлює вимоги щодо надання агрохімічного паспорта земельної ділянки, тобто агрохімічна паспортизація земельних ділянок не покладається на громадянина, зацікавленого у приватизації земельної ділянки, а є складовою моніторингу ґрунтів на землях с/г призначення.

За 2020 рік на Черкащині за агрохімічним обстеженням с/г земель у господарствах всіх форм власності перевірили 62,2 тис. га із загальної площі 65,4 тис. га.

Отже, агрохімічна паспортизація є важливою складовою моніторингу ґрунтів на землях с/г призначення і проводиться з метою своєчасного виявлення змін якісного стану ґрунтів, їх оцінки, відвернення наслідків негативних процесів, розроблення науково — обґрунтованих систем землеробства та агротехнологій.

Список використаних джерел

1. Земельний Кодекс України від 25.10.2001р.
2. Закон України "Про охорону земель" від 19 червня 2003 року № 962-IV
3. Закон України "Про державний контроль за використанням та охороною земель" від 19 червня 2003 року № 963-IV
4. Указу Президента України "Про суцільну агрохімічну паспортизацію земель с/г призначення" від 02.12.95 №1118
5. Наказ Мінагрополітики «Про затвердження Порядку ведення агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки» від 11.10.2011р. N 536
6. Методика проведення агрохімічної паспортизації земель с/г призначення. Керівний нормативний документ. За редакцією Яцука І.П., Балюка С.А. Київ – 2013р.